

NYMBURSKÁ

KÁZÁNÍ

O boháči a Lazarovi – L 16,19–31

3. neděle postní – 8. března 2026

Písně: 162; 204; 295; 763,1.4–6; 425

Čtení: Dt 10,12–22

Introit: *Oči Hospodinovy jsou obráceny k spravedlivým, když volají o pomoc, on nakloní své ucho. Hospodinova tvář se však obrací proti pachatelům zla, vymýtí ze země každou památku po nich. Ty, kdo úpěli, Hospodin slyšel, ze všech soužení je vysvobodil. Hospodin je blízko těm, kdo jsou zkrúšení v srdci, zachraňuje lidi, jejichž duch je zdeptán. (Ž 34,16–19)*

Milí bratři a sestry,

– boháč a Lazar. Nemůže být větší kontrast mezi dvěma lidmi. My běžně mezi sebou takové rozdíly asi nemáme. Ježíš však vypráví podobenství tak, aby na jeho vyhraněnosti až skandálnosti vyniklo zvláštní poselství pro všechny. Vystupují tu tři lidé, přičemž praotec Abraham tu je jakýmsi mluvčím samotného Boha. Postavme si nejprve vedle sebe boháče a Lazara. Kdo je boháč? Nemá jméno, zato má luxusní šaty a hostinu každý den. Před lidmi jistě „pan Někdo“. Ten druhý jméno má, v dané souvislosti se však jeho význam jeví jako ironie: Lazar, čili Eleazar – *Bůh pomáhá*. Ale jak pomáhá! Lazar má na těle vředy a jeho největší touhou je nasytit se alespoň z toho, co spadne pod stůl u boháče doma. Snad zbytky chleba, kterými si obvykle stolující otírali ruce. Životní úděly těch dvou jsou si na hony vzdáleny. A přece o sobě navzájem mohli velmi dobře vědět. Vždyť „*Lazar lehával před vraty boháčova domu*“. Ale známe to, člověk se naučí druhé přehlížet a dělat, jako že neexistují. Dost možná měl ten boháč ve městě pověst dobrého člověka. Třeba dokonce před chrámem dával okázalé almužny. Ale co bylo u něj doma, do toho mu neměl nikdo strkat nos. Ježíš však v podobenství odhaluje to, co vidí Bůh. A v příběhu ukazuje, co rozhoduje v očích Božích. Podstatné je, čemu je oddáno srdce člověka. Říkáš-li si podobně, jako je to v knize *Zjevení* (3,17): „*Jsem bohat, mám všechno a nic a nikoho nepotřebuji!*“, pak jsi jako ten boháč, který si rozhodně nejméně připouštěl, že by on mohl mít něco společného s Lazarem a už vůbec ne, že by tu byl pro něj. Žádným způsobem se nepokusil Lazarovi přiblížit, zmírnit jeho utrpení, prokázat mu milosrdenství. V životě jsou na tom zkrátka každý jinak, každý jinde,

každý svého štěstí strůjce. V životě snad ano. Ne však potom, ve smrti. „Nevíš, jak jsi ubohý, ... vzpamatuj se tedy a čiň pokání!“ – dokončuje svědek víry ze Zjevení.

Zemřel Lazar a zemřel také boháč. Jistě, smrti ani bohatý neujde. Ještě na poslední cestě měl pan Někdo užít pocty, zřejmě mu vystrojili honosný pohřeb. To Lazar neměl. Měl však něco jiného – anděly, kteří jej přenesli k Abrahamovi, přesněji k Abrahamovu stolu. A teď zase stoluje Lazar. Zatímco o boháči čteme, že se dostal do pekla. Dokonale se to otočilo.

A tady by zvědavý posluchač mohl začít s otázkami: Je smysl podobenství v tom? Že se to po smrti obrátí? Prozrazuje nám tak Ježíš tajemství posmrtného života? Nejednou se to tak v církvi vykládalo – ať se tím chudí a nuzní utěší, že jednou jim bude líp. Bohatí a mocní si z toho však stejně poučení nevzali. Co by na ně platilo? – To by mohla být další otázka. Co by pomohlo, aby boháči zpokorněli a začali jednat alespoň ze soucitu? – Někteří lidé mysleli, že na to přišli a zkusili vzít bohatým majetek a přerozdělit mezi chudé. Ale víme, že ani tento model se neo-svědčil a bídu z lidské společnosti neodstranil. A hlavně: podobenství je o něčem jiném. Neřeší sociální otázku a ani neprozrazuje, jak to vypadá v záhrobí.

Přece však se dovídáme něco, o čem nemůže být pochyb. Po smrti už neplatí naše hodnocení a rozdělování lidí. Jestli jsem tady něco znamenal a všichni se přede mnou klaněli, tam potom nemohu již očekávat, že mi dosavadní sluhové budou posluhovat a že budu moci vyžadovat, aby se mnou bylo nakládáno podle toho, jak jsem byl zvyklý poroučet. Tohle je lidem přirozené za každého režimu, že se jedni stavějí nad druhé z důvodu toho, co mají doma a v bance. Pomímám všechny jiné, také možné důvody, protože tady je téma mamonu. Mamon staví jednoho nad druhého. A to jakoby zůstalo boháči z podobenství i po smrti. „*Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí aspoň špičku prstu ve vodě a svaží mé rty, neboť se trápím v tomto plameni.*“ „Pošli ho!“ – on tu přece je od toho. Ale praotec Abraham odmítá. Odmítá ze tří důvodů.

1. Připomíná boháči, že on si všechno dobré už užil v pozemském životě. Lazar však jen to zlé. Teď prostě „*zase on se raduje a ty trpíš*“. Není to proto, že nějaký zákon světa zaručuje, že se to musí otočit. Je tu jen vystižena ta nezvratnost, na jakou si bez problémů boháč na zemi zvykl: já se raduju a ten před vraty trpí. Tak to má být a nic se na tom nedá, ano nemá měnit. To byla boháčova víra. A teď je to zkrátka naopak.

2. „*Nad to vše jest mezi námi a vámi veliká propast, takže nikdo – i kdyby chtěl, nemůže přejít odtud k vám ani překročit od vás k nám.*“ – Ale to je zase ono, jen jinými slovy. Ta propast mezi boháčem a Lazarem tu už byla. Tu založil a upevnil boháč sám – když mu byl Lazar se svým utrpením na míle vzdálen. Nebylo možné překročit k němu – překročit práh vlastního domu a u vrat Lazarovi pomoci. Prostě tak to po celý život bylo a on byl o tom přesvědčen. I když tehdy Lazar chtěl – nemohl. A přitom on by se býval spokojil jen s odpadky od stolu. Nedostal je. Vznikla tu propast, kterou je pozdě přemáhat.

3. Tak tedy alespoň ať Lazar doskočí k nám domů: tam žije ještě pět bratrů. Ať je varuje, aby „*také oni nepřišli do tohoto místa muk*“. I to musí Abraham boháči vymluvit. Ani tohle nejde. Proto, že to nemá smysl. Živí bratři mají všechno, co ke své nápravě potřebují, „*mají Mojžíše a proroky, ať je poslouchají*“. Jak to, že by to nepomohlo?, rozčiluje se boháč. „*Přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činit pokání.*“ To nenapadlo jen onoho boháče. Na tohle připadli mnozí jiní lidé; že by důkaz ze záhrobí dnešní živé přesvědčil. Zázrak – svědectví, či rada někoho z říše mrtvých, někoho, kdo již ví, jak to s námi bude, to že by muselo zabrat. Proto se stále znovu začíná s vyvoláváním duchů a s věštěním a jinými čáry. A tak boháč na sebe v podstatě prozrazuje, že ani pro něho Mojžíšův zákon nic neznamenal, a ani teď neznamená, když na pomoc potřebuje zázrak.

Rozumíme tomu však my, jak by Mojžíš a Proroci mohli těm pěti bratrům pomoci, aby se i oni nedostali do toho místa muk? *Mojžíš a proroci* – to je to, co dnes čteme ve Starém zákoně. A tam je to jasné. Hospodin je přítelem nuzných, jeho srdci jsou blízko vdovy a sirotci, chudí a bezdomovci. Je potřeba přijmout, že Bůh, který rozhoduje o tom, kdo jak skončí – zda v pekle nebo u stolu s otci, je takový. Miluje ty, kterými ve světě obvykle pohrdáme, podezíráme je, že si za všechno mohou sami, že nejsou tak schopní jako my, nebo mají prostě smůlu a to se nás netýká. A naopak, jak tento náš Bůh smýšlí o pyšných boháčích: „*Co lidé cení vysoko, je před Bohem ohavnost*“ (L 16,15b). To všechno připomíná Ježíš, který sám neodmítal místo u žádného stolu a ke svému stolu zval právě takové, kteří nemají čím odplatit (L 14,14). Je tu tedy dobrá rada, kterou můžeme slyšet a žít podle ní. Kdo nechce skončit v pekle – tedy na místě neuhasitelné trýzně po životě, tak jako při žízni po kapce vody, ten se může změnit a začít tak jednat. Je to příležitost tady na světě překračovat propasti, které jsme si vybudovali mezi svým stolem a vraty svého domu.

Abraham znovu a naposledy v Ježíšově podobenství potvrzuje, že oživlý Lazar by jako důkaz před lidmi neměl žádný vyšší smysl: „*Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, i kdyby někdo vstal z mrtvých.*“ Nakonec, jak dále evangelia svědčí, sám Ježíš nás o tom přesvědčuje: Nejmenoval se snad také Lazar, ten člověk, přítel, kterého Ježíš vzkřísil? A jak to pomohlo? Výsledkem byla ještě větší zatvrzelost Ježíšových nepřátel. Právě tehdy se dohodli, že jej zabijí! (J 11) A když dnes živý Pán navštěvuje svou církev, tak ani to neslouží jako důkaz a varování. Důvodem setkávání se Vzkříšeným opravdu není, abychom se přesvědčili a ze strachu před následky začali poslouchat. Pán vstal z mrtvých, ale ne proto, aby varoval lidi před pekelnými plameny. On k nám přichází proto, aby zval ke svému stolu všechny, kteří již nyní chtějí mít podíl na jeho slávě a radovat se, že jsou u toho i další lidé; i takoví, kteří neobsazují právě vrchní příčky společenského žebříčku. Ježíš v podobenství odhaluje tuto pravdu: Vy potřebujete jedni druhé, abyste u stolu nebyli sami; už tady, ale i na věčnosti; jednou na věčnosti, ale i tady ve vašich domácnostech. Vy právě dnes můžete přemostňovat a překračovat propasti, které jinak tak rychle ve společnosti rostou a zdají se být neodstranitelné.

Jak se to může stát? Jak tohle může člověk dokázat? – Třeba tak, že se podívá před své dveře pořádně. A uvidí tam na místě Lazarově samotného Krista, který se na místo Lazarovo nechal vyhnat, ponížit a usmrtit.

Modlitba:

Bože, i po letech, kdy tu někteří sedáváme, s námi přece ještě pohne jinakost tvého evangelia, tvá láska vtělená v ukřižovaném Kristu. Prosíme tě, pomoz, abychom žili jako lidé, kteří užívají život z milosti. A to, co přijímáme, abychom dávali dál. Amen.